

NAAKTSLAKKEN EN DE GEVOLGEN IN ONZE VOLIÈRES

Tekst en foto's Harmen Romkes

Als u de titel leest, zult u in waarschijnlijk niet gelijk aanslaan op deze naam, maar zeg ik 'naaktslak', dan zijn de oren van vele vogelliefhebbers opeens gespitst. Want wie heeft er niet mee te maken? Soms vormen ze ware plagen in onze volières.

Natuurlijke vijanden

In dit stukje ga ik proberen uit te leggen wat voor dieren naaktslakken zijn, wat voor schade deze slakken kunnen veroorzaken en wat u kunt doen tegen de naaktslakken. Om dan gelijk maar met dat laatste te beginnen; dit verslag gaat u niet de gouden oplossing brengen, want er is maar weinig wat echt preventief helpt tegen naaktslakken, want verder op in dit stuk zult u lezen hoe snel en sterk de slak zich verspreidt en standhoudt. Vergelijk het maar met muizen, als u er 1 ziet, weet u bij voorbaat al dat ze met velen zijn....

Natuurlijke vijanden van de naaktslak zijn het everzwijn, de vos en de egel. Die zijn gek op deze delicatessen en ploegen dan ook met regelmaat complete (moes) tuinen om, om onder andere de naaktslak te vinden, met name in de wat vochtigere periodes. De natuurlijke vijanden van de naaktslak zullen we in onze volières niet wensen. Bestrijding Als u het internet afspeurt hoe de naaktslakken bestreden worden, dan vindt u de meest gekke ideeën: koffiedik, koperdraad, cacaodoppen, tabakstengels, knoflook, schelpen en eierschalen zijn producten die genoemd worden. Of het allemaal echt helpt.....?

Een extreem droge ruimte is vaak een zeer goede oplossing, maar dat is tegelijkertijd erg lastig als wij onze vogels buiten houden en ook nog eens een biotoopvolière aan willen bieden. Daar hoort ook regen bij! Zelf strooi ik preventief korrels tegen naaktslakken van het merk Ecostyle (Escar go). Deze korrels vormen geen bedreiging voor onze vogels, maar of dit de beste bestrijding is betwijfel ik. Maar beter iets dan niets zullen we dan maar zeggen.

Naaktslakken zijn 'opruimers'. Ze kruipen door en over van alles en kunnen in volières ziektes overbrengen

Een ander middel waar ik goede ervaringen mee heb is een schaaltje met bier. Mocht u een schaaltje met bier neerzetten, let dan wel op dat het schaaltje gelijk staat met het grondoppervlak, (het schaaltje dus iets ingraven), dat u bier neemt dat zoet van smaak is en voldoende alcohol bevat. De naaktslak is namelijk gek op zoet en door het bier met alcohol te drinken, zal de slak dronken raken en langzaam de schaal inglijden en verdrinken. Zelf heb ik wel dagen gehad dat er in de schaal met bier tot wel 20 naaktslakken lagen. Zout strooien op de slak kan wel gedaan worden, maar dan moet de slak zich buiten onze volière bevinden, want mocht de slak niet voldoende bestrooid worden met zout dan zal de slak

deze methode overleven en vervolgens met zout en al over het voer kruipen van onze vogels, wat weer een extra negatief gevolg heeft voor onze vogels.

Wat is een naaktslak?

Maar wat is de naaktslak nu precies voor een dier en waarom zijn ze nu precies in onze volière terwijl ze overal kunnen kruipen. Maar waarom elke keer toch weer kiezen voor onze volière? Dit zal ik u hieronder proberen uit te leggen. De naaktslak is een diergroep die valt onder de weekdieren in de klasse buikpotigen. Schrik niet, in de Benelux zijn er tot nu toe 26 verschillende soorten naaktslakken bekend. De twee meest bekende soorten voor ons zijn de rode wegslak en de duistere wegslak. Als u op internet een foto opzoekt van deze twee soorten zult u waarschijnlijk direct herkenning hebben. De reden waarom de naaktslak zich in onze volière bevindt is niet zo moeilijk. Het dier kiest, net als wij, ook de weg van de minste weerstand door elke nacht naar dezelfde plek te kruipen, waar iedere nacht weer vers (vogel)voedsel ligt te wachten en wat is er makkelijker om elke dag dezelfde plek te bezoeken, je vol te eten en weer terug te kruipen? (U creëert als het ware zelf een voerplek voor de naaktslakken). We zijn dus deels zelf debet aan het feit dat we het de slakken wel erg makkelijk maken om te overleven in onze volière, zich daar thuis te voelen en daar voortplanten. (Open volière, geen natuurlijke vijanden, veel vochtige plekken, een bodem die lekker rustig is en dagelijks vers eten.) Tja als ik moest kiezen, dan was de keus ook niet zo moeilijk als slak zijnde. In het najaar en in de winter zijn meestal geen naaktslakken te zien. O wee, als het warmer wordt en het voorjaar zich meldt. In korte tijd kan het wemelen van deze slijmerige schuivers. Zeker als het een nat voorjaar is.

Slakkenvoortplanting

De naaktslak paart 2 x per jaar, in het voor- en het najaar. En om u een beeld te geven hoe snel de voortplanting gaat, hier een uitleg en berekening: de naaktslak kan per keer tot een paar honderd (!) eitjes leggen, deze komen na ongeveer 3 weken uit en na 2 maanden zijn de jonge naaktslakken volwassen en vruchtbaar. Ik zal u hieronder een schrikbarend rekenvoorbeeld geven (ik hou hierbij lage aantallen aan qua aantal eitjes, in werkelijkheid worden soms tot wel 400 eitjes gelegd):

- 2 vrouwelijke naaktslakken (naaktslakken zijn hermafrodit, tweeslachtig) leggen in begin van het voorjaar beide 100 witte en doorschijnende eitjes
- enkele weken later komen deze uit.
- exact in het koppelseizoen wanneer de vogels in de broedstemming komen, kruipen er theoretisch gezien 200 slakken 's nachts in onze volière.
- deze 200 zijn na 2 maanden ook weer volwassen precies in het vogelbroedseizoen
- van de 200 is ongeveer de helft vruchtbaar en dus 100 x 100 eitjes in 4 maanden tijd,
- zal ik nog verder voor u rekenen of kunt u zich nu voorstellen waarom dit een ware plaag is?

Daar komt bij dat de naaktslak een dier is dat zich aan het einde van de voedselketen bevindt. Kort gezegd; opruimers! Precies dat laatste is exact het probleem voor onze volièrevogels. In de natuur een onmisbaar dier, ze ruimen letterlijk en figuurlijk alle zooi op. Maar in onze volière een probleem, want ook in onze volière zijn het de opruimers, namelijk het voer dat op de grond valt, als ook de uitwerpselen van de vogels om nog maar te zwijgen wat de naaktslak buiten de volière eet: uitwerpselen van honden en katten, dode dieren, dode planten, het zijn echte ruimers! Dit maakt dat het dier over een zeer sterk spijsverteringssysteem moet beschikken om dit alles zonder problemen te overleven. Dat de slak dit overleeft komt door het volgende: het verteringssysteem van de naaktslak bestaat voornamelijk (90 %) uit zeer sterke parasieten die zich in de slak en in de slijm van de slak bevinden, namelijk de longworm en de Franse hartworm, (*Angiostrongylus vasorum*) maar ook zijn de naaktslakken drager van paratyfus. (De wormen zijn gesignaleerd in vogels,

honden en vossen.) Dit alles bij elkaar maakt dat de naaktslak voor ons vogelliefhebbers een echte ziekteverwekker is. Zodra de naaktslak gepaard heeft en bevrucht is, zal het slijm van de naaktslak de eitjes van de parasiet gaan bevatten en zoals ik u eerder uitlegde hoe snel de voortplanting van deze dieren gaat, kunt u alvast invullen dat het slijm bijna altijd de ziektekiemen bevat en een ziekteverwekker kan zijn voor onze vogels. Nadat onze vogels in aanraking zijn gekomen met het slijm van de naaktslak, kunnen de eitjes van deze parasiet zich gaan nestelen in de longaders van de vogels en omdat deze plek warm en vochtig is, is dit precies het juiste klimaat voor de parasieten. De parasiet zal zich razendsnel ontwikkelen en verspreiden door het lichaam van de vogel. De vogel zal in eerste instantie (tijdens de incubatietijd van de parasiet) geen ziektebeeld geven, maar na enkele dagen (het 'nestelen' van de parasieten) zal de vogel wel een ziektebeeld gaan geven, namelijk:

- braken
- zware ademhaling
- lusteloosheid/ vermoeidheid.
- bol zitten
- warmteverlies (kop in de veren)
- weinig eten, omdat dit gewoonweg pijn gaat doen.
- gewichtsverlies.
- uiteindelijk de dood tot gevolg heeft.

Het is dan ook van belang, wanneer u slijm van de naaktslak op het voer van de vogels ziet, het overige voer direct weg te gooien, uw voerbak goed te wassen en uw vogel zeer goed in de gaten houden. Bij twijfel een mestonderzoek te laten uitvoeren bij een bekwaam vogeldierenarts. Het ziektebeeld heeft sterke overeenkomsten met het ziektebeeld wanneer onze vogels de urine of uitwerpselen van een muis heeft opgenomen. Niet zo vreemd, want dezelfde ziektekiemen die in een naaktslak zitten, bevinden zich namelijk ook in de muis. Hier zal ik later nog een verslag over uitbrengen.

Het is dus van belang dat we de naaktslak proberen te weren uit onze volière en dat valt niet mee!

Door regelmatig de bovenste laag van de bodem in de volière los te wroeten/ harken/ schoffelen zult u de eitjes in het beginstadium kapot maken, aangezien deze eitjes altijd vlak onder het oppervlak gelegd worden. Ook door het regelmatig harken zullen voedingsresten en uitwerpselen van vogels verdwijnen. (Het strooien van tuinkalk is ook effectief voor de bodemgesteldheid.) Ook het regelmatig goed schoonmaken van de voerbakken kan helpen bij de bestrijding van de parasieten. Ik probeer in de avonduren de voerbakken weg te halen en deze afgesloten te bewaren en deze de volgende ochtend weer terug te plaatsen. Want zo weet ik dat het voer schoon is en vrij gebleven van ongedierte en parasieten.

Het is misschien een onderschat probleem, maar naaktslakken zijn - samen met de muis - in mijn opinie de aanleiding 20 voor doodsoorzaak nummer 1 bij onze volièrevogels en met name de jonge vogels (in de nesten of net uitgevlogen en verkennend op de grond rond huppelend) die te kwetsbaar zijn en nog geen weerstand hebben opgebouwd tegen deze sterke parasiet.

In de natuur hebben de vogels hier geen last van, puur om het simpele feit dat ze niet afhankelijk zijn van hun 'beperkte' ruimte, hun verzorgers en het aangeboden voer en water.

Ontwormen

Ontwormen is van levensbelang bij al onze vogels! Ook in de strijd tegen de parasieten van de naaktslakken en muizen, iets wat denk ik bij vele kwekers niet vaak genoeg gebeurt.

Regelmatig krijg ik het antwoord: ontwormen? Bij vogels? Dat doe ik nooit!

Ja ontwormen, regelmatig en gestructureerd is van belang om onder andere de ziekteverwekkers van de naaktslak geen kans te geven. Zelf ontworm ik al mijn vogels om de 2 maanden zowel bij de zaad- als de insecteneters. Kijk wel naar het soort ontwormmiddel dat u toedient. Je hebt namelijk legio soorten. Laat u hierbij anders adviseren door een vogeldierenarts en gebruik een goed ontwormingsmiddel. Zelf gebruik ik Worm-mix (www.duivenweb.nl) dat zowel over het voer gestrooid kan worden als door het drinkwater gegeven kan worden.

Worm mix (in poedervorm) van DHC Pharma BV uit Uffelte

Aangezien niet alle insecteneters water drinken heb ik voor deze soort gekozen om er zo verzekerd van te zijn dat alle vogels gestructureerd ontwormd worden.

Ik hoop u op deze manier een klein inzicht te kunnen geven in de wereld van de Gastropoda, de glibberige plaag onder de vogelliefhebbers.

Harmen Romkes